

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะและประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ มีแนวคิดมาจากการเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศ ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก ซึ่งแนวทางหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหานี้ก็คือการปรับโครงสร้างหนี้ และได้มีมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาของสมาคมนักบัญชีนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยออกมาบังคับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2541 และได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีฉบับดังกล่าว โดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป และในฐานะที่ธนาคารพาณิชย์อยู่ในการควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ในฐานะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา การเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และศึกษาการเปิดเผยข้อมูลอื่นเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา นอกเหนือจากข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 และ หลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการศึกษาจากรายงานประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินที่ธนาคารพาณิชย์นำส่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสำหรับปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2546

การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาของธนาคารพาณิชย์ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า ธนาคารพาณิชย์มีการเปิดเผยข้อมูลที่น้อยกว่าที่มาตรฐานกำหนดให้ปฏิบัติ โดยวิธีการเปิดเผยข้อมูลส่วนใหญ่จะแสดงข้อมูลไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน และมีการ

เปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้เฉพาะด้านเจ้าหนี้เท่านั้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ไม่ได้เป็นลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาจึงไม่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านลูกหนี้

จากการศึกษาพิจารณาแยกการเปิดเผยข้อมูลในฐานะเจ้าหนี้ได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็น ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยไม่ว่าจะมีการปรับโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีใดก็ตามประกอบด้วย

การเปิดเผยข้อมูลจำนวนรายและยอดรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างระหว่างงวดบัญชีเปรียบเทียบกับจำนวนรายและยอดรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2546 ร้อยละ 30.77 และ 46.15 ของจำนวนธนาคาร ตามลำดับ

การเปิดเผยจำนวนรายและยอดรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างก่อนการปรับโครงสร้างหนี้แต่ละประเภทในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ. 2546 ด้วยจำนวนเดียวกัน คือ ร้อยละ 100 ของจำนวนธนาคาร

การเปิดเผยจำนวนยอดรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างทั้งหมด ณ วันที่ในงวดในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 ด้วยจำนวนเดียวกัน คือ ร้อยละ 84.62 ของจำนวนธนาคาร

การเปิดเผยจำนวนกำไรหรือขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ระหว่างงวดในปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ.2546 ด้วยจำนวนเดียวกัน คือ ร้อยละ 92.31 ของจำนวนธนาคาร

ส่วนที่ 2 คือ การเปิดเผยข้อมูลที่ขึ้นอยู่กับวิธีการปรับโครงสร้าง ประกอบด้วย การเปิดเผยข้อมูลอัตราที่ใช้คิดลดในการคำนวณมูลค่าสุทธิของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับคืนจากลูกหนี้ในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 ด้วยจำนวนเดียวกัน คือ ร้อยละ 100 ของจำนวนธนาคาร

การเปิดเผยประเภทและมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่รับโอนเพื่อเป็นการรับชำระหนี้ในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 ด้วยจำนวนเดียวกันคือ ร้อยละ 84.62 ของจำนวนธนาคาร

การเปิดเผยประเภทและมูลค่ายุติธรรมของส่วนได้เสียในส่วนของทุนของลูกหนี้ที่รับโอนเพื่อเป็นการรับชำระหนี้ในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 ร้อยละ 30.77 และ 15.38 ของจำนวนธนาคารตามลำดับ

การเปิดเผยข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ที่มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่คงเหลืออยู่ก่อนและหลังการปรับโครงสร้างในปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ.2546 มีการเปิดเผย ร้อยละ 69.23 และ 76.92 ของจำนวนธนาคาร ตามลำดับ

การเปิดเผยข้อมูลช่วงเวลาหรือข้อมูลช่วงเวลาหรืออายุเฉลี่ยของลูกหนี้ที่มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข ธนาคารพาณิชย์มีการเปิดเผยข้อมูลในปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ.2546 ร้อยละ 46.15 และ 69.23 ของจำนวนธนาคาร ตามลำดับ

การเปิดเผยจำนวนเงินของข้อผูกพันต่าง ๆ ในการที่จะใช้เงินทุนเพิ่มเติมแก่ลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ในปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2546 ด้วยจำนวนเดียวกัน คือ ร้อยละ 46.15 ของจำนวนธนาคาร

การเปิดเผยจำนวนยอดรวมดอกเบี้ยรับที่รวมอยู่ในงบกำไรขาดทุนทุกงวดบัญชีตลอดอายุของสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 มีการเปิดเผยร้อยละ 61.54 และ 76.92 ของจำนวนธนาคาร ตามลำดับ

การเปิดเผยเหตุผลของการใช้อัตราต้นทุนของเงินทุน และองค์ประกอบของต้นทุนของเงินทุนและช่วงของอัตราต้นทุนที่ใช้ในการคิดลดกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับคืนจากลูกหนี้มีการเปิดเผยข้อมูลเพียงปี พ.ศ.2546 เท่านั้น คือ ร้อยละ 15.38 ของจำนวนธนาคาร

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อมูลที่ต้องเปิดเผยเพิ่มเติมนอกเหนือจากมาตรฐานการบัญชี คือ การเปิดเผยข้อมูลค่าเพื่อการปรับมูลค่าการปรับโครงสร้างหนี้ โดยต้องแยกแสดงรายการในงบดุล และแสดงรายการเคลื่อนไหวของบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่าการปรับโครงสร้างหนี้ในระหว่างปี ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน จากการศึกษาพบที่มีการเปิดเผยข้อมูลในงบดุลและหมายเหตุประกอบงบการเงินในปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ.2546 ร้อยละ 84.62 และ 92.31 ธนาคารที่ไม่เปิดเผยข้อมูลในปี พ.ศ.2545 จำนวน 2 ธนาคาร และ ปี พ.ศ.2546 จำนวน 1 ธนาคาร เนื่องจากไม่มีบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่าการปรับโครงสร้างหนี้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อมูลที่ต้องเปิดเผยเพิ่มเติมนอกเหนือจากมาตรฐานการบัญชี คือ การเปิดเผยนโยบายการปรับโครงสร้างหนี้ และการวิเคราะห์กำไรหรือขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในรายงานประจำปี (แบบ 56-1) จากการศึกษาพบที่มีการเปิดเผยนโยบายการปรับโครงสร้างหนี้ในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 ด้วยจำนวนเดียวกัน คือ ร้อยละ 69.23 และการวิเคราะห์กำไรหรือขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ด้วยจำนวนเดียวกัน คือ ร้อยละ 76.92 ซึ่งการวิเคราะห์กำไรหรือขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ส่วนใหญ่เป็นการแสดงข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการเปรียบเทียบกำไรขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ย้อนหลัง 3 ปี โดยไม่มีการวิเคราะห์ในส่วนอื่นเพิ่มเติม

ผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลอื่นเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ นอกเหนือจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 และหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบที่มีการเปิดเผยข้อมูลอื่นที่สำคัญเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ คือ การเปิดเผยนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ในปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ.2546 ร้อยละ

100 ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน การเปิดเผยข้อมูล จำนวนราย และจำนวนเงินรวมของลูกหนี้ที่อยู่ในระหว่างการติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขใหม่ ในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 ด้วยจำนวนเดียวกัน คือ ร้อยละ 7.69 ของจำนวนธนาคาร ซึ่งมีจำนวน 1 ธนาคาร การเปิดเผยข้อมูลจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยที่ได้รับชำระจากลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างในระหว่างงวดบัญชีในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 ร้อยละ 38.46 และ 46.15 ของจำนวนธนาคาร ตามลำดับ และการเปิดเผยข้อมูลการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ในปี พ.ศ.2545 และ พ.ศ.2546 ร้อยละ 15.38 และ 7.69 ของจำนวนธนาคาร ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 39 เรื่อง กำไรขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ที่ปัญหาของธนาคารพาณิชย์ยังมีการเปิดเผยข้อมูลที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 จึงควรมีการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน และผู้ออมเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ เพราะข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารสินเชื่ของธนาคารว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

ประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

ประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม คือ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความครบถ้วนในการเปิดเผยข้อมูลของมุลการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ในงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีโดยเป็นการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความครบถ้วนในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน เช่น ปัจจัยที่มาจากหน่วยงานที่กำกับดูแล ความรู้ของผู้บริหาร ภาพลักษณ์ของกิจการ ความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีของพนักงานบัญชี หรือผู้สอบบัญชี เป็นต้น เพื่อจะได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ในงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ผู้ออมเงินฝาก และหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุม